











מתוך היסוסים רבים קיבלתי ~~על~~ עלי שאבוא לקליבלנד. כסבור הייתי

אמצא לפני קיבוץ יהודי קטן של אנשי=מעשה ספק מבוללים ספק אדישים וודאי עניים

מרוח ומתרכות ישראל. ונמצאתי טועה. מצאתי לפני פינה מלאה חיות יהודית, אהבת ישראל ותרבות ישראל.

רוח חמה עטפה אותי. אווירה של משפחה, פנים קורנות ועיני אחים ואחיות מלאות

אהבה וגעגועים הקיפוני מכל צד. ותוספת לעיקר כל התכונה הזאת, התערוכה הנאה של

ספרי, הכתובות על=גבי הכתלים ומעשי~~ה~~האמנות ודברי=המתיקה ששקדו עליהם ידי אחיות

יקרות. כל זה נוגע בלבי ולבי נפעם ונרגש בקרבי. יודע אני לא זכותי גרמה אלא זכות

הספרות העברית וזכות ארץ=ישראל שרבו הכיסופים אליה גרמו, ועל זה תודתי שבעתיים.

מה אומר לכם ולא ידעתם ~~א~~ אתם? אם אומר לכם: עלול<sup>†</sup> לישראל הן ~~ל~~ לא תשמעו

לי. לא תרצו לעשות זאת ואולי לא תוכלו לעשות. ולוואי ועלו כל אותם שיש בידם

לעלות, לכל=הפחות מיעוטכם, בני=עלייה שהם מעטים. בין כך ובין כך קיימת גולה.

ישראל וגולה בנושא אחד, גולה צוות לישראל, ישראל היפוכה של גולה. אי=אפשר לזו

בלא זו.

המקרה פיזר אותנו בגלויות. במקרה נמצא ראובן בפולין, ברוסיה הסובייטית

ושמעון בקליבלנד. והגורל נתן לנו את היעוד: את ארץ=ישראל.

המקרה הוא מקרה, פעמים עצוב ופעמים שהוא - הוא, ולעולם הוא ארעי, ואילו

היעוד<sup>†</sup>קבוע ועומד לעד.

כל אחד מכיר היעוד ומודה בו. אין איש שולל. הכל מחייבים ומעטים מקיימים.

ישראל מדינה מיוחדת היא, שונה מכל שאר מדינות שבעולם. ישראל נבנית על משיחיה

ועומדת על משיחיה. היא התגשמות האמונה בגאולה, פתרון כל חלומותינו ~~ל~~ וקיום

כל תקוותינו שחלמנו וקיווינו אלפים בשנים. שם עתידו של עם ישראל.

והגולה אם רוצה להתקיים חייבת להידבק בישראל ולקלוט מאווירה, ואין יכולה

להידבק בה אלא על=ידי חינוך עברי, על=ידי הנחלת הלשון העברית וספרותה לרבים,

לגדולים ולקטנים, לקטנים בייחוד. הלשון העברית זו ארץ=ישראל המטולטלת, המולדת

גנין הוז  
1:05

בדרך. כל זמן שהלשון העברית וספרותה רווחת בגולה יש תקווה לעם ישראל. כך היה בדורות האחרונים ברוסיה, פולין וליטא. הלשון העברית וספרותה היא שעמדה ליהודי רוסיה, פולין וליטא והצילה אותם מכליון גמור. לא הסוציאליזם היהודי ולא אידיש ואין צורך לומר לשון ~~מלאכה~~ עם הארץ, אלא הציונות והעברית! אולם הציונות בלא עברית אין ממש בה, והגולה בלא עברית אין עמידה לה, לרבות ערכי יהדות. העברית אם לכולם וכולם ממנה. מי שאינו מבין זאת אינו מבין כלום בכל הנעשה עמנו חתח השמש. חינוך עברי וקשר עם ישראל אלו שני עמודים שעליהם בית ישראל עומד, בלעדם אין תוכן וטעם לגולה הנשארת ואין לה במה שתהא מתקיימת. עתידה ישראל שתהא אמת=מידה לערכי עם ישראל, משען חרבותי ופרספקטיבה היסטורית. היא עתידה לתן ציאה את הגולה מתוך הסבך ההיסטורי ומצימצומה ההיסטורי. אני אומר גולה ולא תפוצה, לפי שגולה משמע עם ישראל, יהדות, חורה, לאומיות, עברית, ציונות. ואילו תפוצה איני יודע מהי. זה מונח סתום, לא מפורש ולא מסויים, לא גדר וסייג, ויש בו משום אונאה עצמית, משום מכשול וסכנה. מן הדין שנעמוד, נתן עינינו לראות היכן אנו עומדים בעולם ונעשה חשבון=הנפש. ויפה שעה אחת קודם. ואולי יפה לכך כוחן של קהילות קטנות כשם שיפה היה כוחה של העיירה מכוחו של הכרך. שעד שהיו קהילות ישראל שבערים הגדולות שטופות בחרבות כללית, בלשון זרה ובהתבוללות לתיאבון, עלו מן העיירה הקטנה יוצרי הספרות העברית החדשה: מנדלי, אחד=העם, ביאליק, טשרניחובסקי, ברדיצ'בסקי, ברנר, וכן נושאי הציונות ומפיצי הלשון העברית, והצילו את העם העברי מכליון חרוץ. והוא הדין לגבי קהילות קטנות בארצות=הברית, אם תרצו בכך, ואם חתנו עצמכם על כך. כי אין דבר בעולם עומד בפני מסירות=נפש. על=ידי מסירות=נפש וקידוש=השם נתקיימו בין הגויים, ועל=ידי מסירות=נפש וקידוש=השם קמה מדינת ישראל. מקצת מזה כתבתי בספרי בקולר אחד, שכל עצמו אינו אלא מעשה של קידוש=השם. ראיתי את הספר אצלכם בין שאר ספרי שערכתם בטובתכם לשמי. וודאי קראתם בו, וודאי קראתם בו בחוס לבב ואולי ממנו תוצאות למסירות=נפש בגילגול אחר ~~אחר~~ ובצורה שונה, והיה זה שכרי ושכרכתם כאחד. אני חוזר ומודה לכם בשמי ובשם רעייתי על הכנסת אורחים ועל האחוה והידידות שנהגתם בנו. הימים האלה טובים הם ולא יימחו מלבנו לעולם.

בתיים בקבוצת=סניף של המטן סלואווי הורגן ולענת המילצן הו הורגן בקולר אחד. 22 באפריל 1969, ט"ו באייר תשכ"ט.

15